

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

25. Quo animo auctor ad lectionem operum sancti Augustini accesserit;
quid spectaverit; quid spectandum sit; & Augustino tribuendum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT XXV.

Quo animo auctor ad lectionem operum sancti Augustini accesserit; quid spectaverit; quid spectandum sit; & Augustino tribuendum.

ET ista quidem balbutienti mihi de tanto Doctore exciderunt: quæ quamvis tunc, quando in illis controversijs, quæ de divina gratia ventilantur, incertus fluctuabam, nullo pacto mihi tantoperè persuasa essent, quantum nunc experientia longi temporis, & nonnulla cum principijs ejus profundis familiaritas, vera esse persuasit: maxima me tamen opinio de Doctoris illius eruditione captivum retinebat. Quo sanè fiebat, ut, cum animo recoletem, illas materias, quas Augustinus adversus hæreses asseruerat, tantâ luce ab eo tractatas esse, ut nihil à posteris adjici potuerit, nisi Metaphysicarum quarundam formalitatum & questionum spinæ, quibus ingenia tractandis urticis inassueta terrerentur, impossibile mihi videretur, istam solam, quæ omnium ab ipso latissimè, uberri-
mè, profundissimè, sufficientissimè discussa fuit, usque ad ipsam generis humani confessio-
nem, quâ seipsum in hoc divinæ gratiæ argu-
mento superasse prædicatur, ita incertam ob-
scuramque mansisse, ut tot tantæque contro-
versis, quibus agitantur scholæ, non solum
resolvi ex ejus doctrina non possent, sed nec
ullo modo intelligi, quid ille ipse sanctus Do-
ctor sibi voluerit, aut quid senserit. Ad hunc
igitur accessi, sperans in Deum meum, non
esse me fructu laboris mei, hoc est, vel cogna-
tione veritatis, vel certè sententiæ illius, quæ
Pelagianos debellavit, tantamque laudem ab
Ecclesia meruit, frustrandum, si eâ quâ decet
animi simplicitate, ad fontem illum, & avi-
ditate veritatis accederem; si depositis varia-
rum sententiarum præjudicijs, quibus ado-
lescens in scholis Theologicis imbutus fuerâ,
non me scriptorum ejus judicem, sed cum om-
ni humilitate discipulum exhiberem: si non
attenderem, utrum præoccupatæ opiniones
meæ, quas ipso non lecto biberam, ipsius alijs
supponi possent, tutelâque defendi, quemad-
modum aliquos hoc tempore secisse mihi in-
notuerat; si non ad ostentationem & plausum
discipulorum, quasdam sententias ex Augusti-
no corraderem, ad ea magis confirmanda
quàm corrigenda quæ senseram: sed animo
persuasissimo, præ cæteris omnibus, ipsum in
hoc argumento sequendum esse; ad ipsius
sensa dictaque sententias omnes alias esse cor-
rigendas; ipsum se sufficienter aperuisse; ipsum
necessarium modum non excessisse, quemadmodum
adversus obsoletas Massiliensium, & resusci-
tatas recentiorum querimonias jam olim Ce-
lestinus Pontifex declaravit: animo denique
paratissimo, quicquid ipse tenendum in hac

A materia præscripsisset, tanquam indubitatum,
& Romanum, & Catholicum, deposito omni
studio contentionis, accipere: utpote quem
saluberrimè Romanorum Pontificum votes
premuniverant & securissimum fecerant, quod
eum nunquam sinistra suspitionum rumor asperserit: *Cicili-
quod in eius libris cognosci posset, quid de arbitrio
libero & gratia Dei, Romana sequeretur, & asse-
raret Ecclesia: denique quod, uno verbo, eius
doctrinam secundum præcessorum Pontificum sta-
tuta, Romana sequeretur & servaret Ecclesia.* Ad
postremum, si post susceptos labores, & non
mediocrem scriptorum ejus volutationem ali-
quid superesset, ad quod acies mea pertingeret
nondum pollet, iniquum esse credidi, ut ea,
quæ mihi constitisset Augustinum tanquam
ex Apostolis hausisse, tenuisse, docuisse, pro-
pter aliqua, quæ superessent vel difficiliora
vel obscuriora, dimitterem, adversus illud
effatum Apostolicum, quod auditoribus suis
in hujus vitæ caligine ad cognitionis lucem
aspirantibus, tantoperè ipse Augustinus in-
culcare solet: *Verumtamen in quod pervenimus, Lib. 2.
in eo ambulemus.* Nam, ut adjicit: *ambulando in
quod pervenimus, & quod nondum pervenimus, per-
venire poterimus; Deo nobis revelante, si quis aliter
sapimus, scia, quæ iam revelavit non relinquamus.*
Quid enim? An ideo relinquendum, vel offu-
sis tenebris perturbandum est quod apertum
est, quia intelligere non possumus, quod ob-
scurum est? salubriter nos monuit S. Prosper
in eodem argumento de gratia Dei, ut ea quæ
clava sunt, non de his quæ occulta sunt, obsecremus; *de
ve dum procaçiter insissimus clavis, excludamur ab
aperitis: cum sufficere debeat, ut in eo, quod pervenimus,
ambulemus.* Nam quid mirum videri debet ani-
mo Christianâ humilitate fundato, si parvula
proles non possit ubique matrem sequi; disci-
pulusque non possit in omnibus tantum Docto-
rem assequi? Qui antequam cujusquâ subijset
in Philosophia vel Theologia magisteriû, api-
cem illum altissimæ eruditionis attigerat,
quemadmodum ex ijs quæ etiam nû super sunt
voluminibus patet, ut non facillè quisquam
eorum qui se eruditissimos haberi volunt, aut
putant, post totius vitæ labores & vigilijs,
tantum sibi ascribere audeat sine temeritate
fastigium. Tribuamus, obsecro, venerabili-
bus canis ejus, ut post annorum triginta su-
dore ac studia, post tot pro rerum divinarum
intelligentia fufas ad Deum cum lachrymis
veluti Doctorem ineffabiliter mirabilem su-
spexit, docentemque velut Angelum Dei in
terris audit, paulò sanius quàm nos sapuerit;
paulò

Paulò profundius quàm nos arcana penetra-
verit; paulò solidius quàm nos ex Philoso-
phiæ rationibus, concordiam gratiæ eum li-
bertate fundaverit, doctrinamque contra
omnes Pelagianas versutias victoriosam di-
vinarum Scripturarum auctoritate commu-
niverit. Sic illi doctrinæ gloriam dando, quæ
gloriam Ecclesiæ de devictis Pelagianis non
scenicam nostram superaverit, humilitate nobis
Dei auxilium conciliante, revelabitur. Abiit
à nobis illa, ut miriùs dicam, quid nisi huma-
na quædam animositas, & sui sensus philan-
tia? ut dicamus aut sentiamus, nos tandem
hoc miserabili sæculo, quo in quibusdam
Theologorum gymnasijs Philosophia Theo-
logiam Cathedris pœnè deturbavit, novam
invenisse veram; rationem conciliandi liberū
arbitrium cum divina gratia & prædestina-
tione, à nemine huc usque traditam: quæ si
data explanataque semper fuisset, fortè neque
Pelagiana hæresis fuisset exorta, neque ex Au-
gustini opinione concertationibusque cum

Pelagianis tot fideles fuissent turbati, ad Pe-
lagianosque defecissent. Magnoperè quippe
talibus verendum est, ne facilitate delinitos
homines à Pelagio per ambages ad Pelagium
ducant, dumque Semi-Pelagianos cineres
extinguere volunt, Pelagianum incendium
reviviscat. Fortassis enim (quod suo loco vi-
dendum erit) contingeret eis id, quod sanctus
Prosper olim verebatur, ut non tam illi Catho-
lici, quam nos, quod adsit, simus Pelagiani. Contra-
riorum enim permixtio, meliorum defectio est. Quia
cum virtus vitium recipit, non à vitio, sed à virtute
discedit. Nam istud de divina gratia argu-
mentum, plus quam credi à quoquam istius-
modi recentiorum potest, delicatum est; in qua
istud à sancto Ambrosio, vel potiùs ab eodem
Prospero verissimè præclarissimeque dictum
est: Gratia tota repellitur, nisi tota suscipiatur. Sic
ut enim alienus est à numero fidelium, & à sorte san-
ctorum, qui in aliquo à Catholica veritate dissentit, quæ habetur
ita extra gratiam efficitur, qui aliquid de eius pleni-
tudine discedit.

Prosper. cons.
Collat. c. 38.

Prosper. Epist.
ad Demetr.
& apud
Ambros.

C A P V T X X V I.

Periculosum est novas semitas in materia de gratia invenire velle,
prætextu vel difficultatum ab Augustino relictarum, vel
majoris lucis, quæ recentioribus accesserit.

Q V A P R O P T E R nec illos quidem A
sine magnis periculis divinæ gratiæ
indagationem vel explicationem in-
stituire semper existimavi, qui de re-
bus istis arcanis ita disputant, quasi hic ma-
gnus esset campus relicta istis vagæ opinandi
libertati, quæ quicquid cum aliqua specie pro-
babilitatis aridet, mox etiam in pulpitis, vel
scriptis etiam voluminibus, defenditur. Pu-
tant enim multa relicta esse ab Augustino in-
decisa, multa solum probabiliter asserta, quem-
admodum in scholis hodiernis fieri solet, in
quibus fas sit liberè ab Augustino discedere.
Quò etiam illa S. Celestini verba torquent:
Profundiores verò difficilioreſque partes intercurrerunt
questionum, quas latius pertractarunt qui hæreticis
resisterunt, sicut non audemus conſentire, ita non
necesse habemus aſtruire. Et hoc obtentu, pro
suo quisque gustu, quod in Augustini doctrina
de gratia non sapit, vel paulò accuratius, B
ab ipsis inventum videtur; ab Augustini au-
toritate sejungit. Multis de causis ista li-
bertas magnoperè periculosa, imo pernicioſa
mihi visa est. Nam in primis eò tendit, ut
nihil penè certi ex Augustini doctrina pro-
bari posset. Nam quicquid novi quisque
commentus esset, hoc statim ad difficilioreſ il-
las referret questiones; ut earum umbrâ tege-
retur. Deinde non intellexit hoc Celestinus
de questionibus illis, quas Augustinus con-
stanter asseruit, vel velut bases doctrinæ Ca-
tholicæ contra Pelagianos defendendo tradi-
ditis aut ex ijs perspicuè derivantur. Nam ex

illis ipsa, quam Ecclesia obtinuit, victoria,
de hostibus gratiæ, reportata est. Qualis est
illa inter cæteras: utrum electio ad gloriam
absoluta ex prævisis meritis decernatur. Hæc
enim à gratiæ intelligentia sive Adami, sive
Christi, divelli nullo pacto potest; ut suo tem-
pore & ordine declarandum est. Sed de illis
hoc intellexit Celestinus, quas Augustinus
disputando, & in omnem partem se pro asse-
quenda veritate vertendo, in medio indecisa
præterivit. Talis est illa latebroſa, de animæ
origine, quam multis locis propter Pelagianos
late pertractavit. Talis & illa, quo pacto ani-
ma, sive ex traduce sive ex carne maçuletur?
Cur hic, non alius, hic isto, alter alio modo,
vocetur ad gratiam? Cur iste rapiatur, ne ma-
litia mutet intellectum; alter melior in hac
vita periturus relinquatur? Cur justior cadat,
minùs justus perseveret? Quomodo unum pec-
catum per alterum puniatur? Cur Deus non
tollat primitus ex homine superbiam, ad quam
domandam tot peccata permittit? Cur per-
severaturis non perseveraturi misceantur? Et
hujusmodi multæ, quæ in Augustini operibus
multis locis videre licet. Quare verba Cele-
stini Pontificis ad quæstiones ab Augustino
definitas, vel ex definitis palàm consecutaneas
velle trahere, non est aliud quàm Augustini
doctrinam de divina gratia quantumcum-
que solidè fundatam, novis exponere di-
sputationibus, & incertam reddere de Pe-
lagiano errore victoriam. Accedit, quòd
argumenti istius de divina gratia illa natura
est,